

Nr 107.

Ankom till riksdagens kansli den 8 april 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa med reglering av vattenavrinningen i Motala ström mellan Vättern och Roxen sammanhängande frågor m. m. (4:e avd.)

I en till riksdagen den 7 mars 1930 avlåten proposition, nr 182, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna vid statsrådsprotokollet såsom bilaga 1 a) fogat avtal (huvudavtalet) mellan vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Linköpings elektriska kraft- och belysningsaktiebolag, å andra sidan, angående försäljning av kraftstationen vid Nykvarn m. m., med rätt för vattenfallsstyrelsen att vid avtalets tillämpning vidtaga de smärre tekniska ändringar däri, som kunna befinnas önskvärda och om vilka överenskommelse må kunna träffas; *dels* godkänna vid statsrådsprotokollet såsom bilaga 2 fogat avtal mellan vattenfallsstyrelsen, å ena, samt direktören Otto Torell, advokaten Torsten Setterberg och bankdirektören Nils Brolén, å andra sidan, rörande överlåtelse av aktiemajoriteten i Motala ströms kraftaktiebolag; *dels ock* medgiva, att för gäldande av de enligt sistnämnda avtal uppkommande kostnaderna må av kraftverkens förnyelsefondsmedel tagas i anspråk erforderligt belopp.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I propositionen nr 181 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag om anvisande av medel för påbörjande av en kraftstationsanläggning vid Malfors i Motala ström mellan Norrbysjön och Roxen. Detta förslag avser sättet för utnyttjande av den fallhöjd, som staten för närvarande äger på nämnda sträcka av Motala ström. I sammanhang härmed framlägges i nu förevarande proposition, nr 182, frågan om reglering av vattenavrinningen i Motala ström mellan Vättern och Roxen. Beträffande de å sistnämnda sträcka befintliga vattenfallen må till en början här nämnas följande.

Närmast Vättern ligger den fallsträcka om cirka 15 meter mellan Vättern och Boren, som för närvarande utnyttjas i statens kraftstation i *Motala*.

Mellan Boren och Norrbysjön finnes en fallsträcka med i medeltal cirka 8 meters fallhöjd, till cirka 45 % tillhörande staten och i övrigt tillhörande Motala ströms kraftaktiebolag, som i sin kraftstation vid Näs utnyttjar sitt eget fall och på arrende en del av statens fallhöjd.

Nedanför Norrbysjön skulle staten enligt det i propositionen nr 181 framlagda förslaget bygga en ny kraftanläggning vid *Malfors*, utnyttjande cirka 28 meters fall.

Närmast Roxen ligger slutligen fallet vid *Nykvarn* med omkring 4 meters fallhöjd, vilket till minst hälften äges av kronan och i övrigt av Linköpings elektriska kraft- och belyningsaktiebolag. Fallet tillgodogöres i en anläggning, tillhörig sistnämnda aktiebolag, som arrenderat kronans vattenrätt. Aktierna i bolaget ägas numera av Linköpings stad.

För en rationell kraftuttagning i statens två stora kraftstationer vid Motala och Malfors förutsattes en reglering av den naturliga vattenframrinningen i Motala ström. Till en mindre del har vattenfallsstyrelsen redan förvärvat rätt härtill på sträckan Vättern—Boren genom Kungl. Maj:ts dom den 19 december 1928. Den därav uppkommande ojämna tappningen utjämnas i Boren. För att denna reglering skall kunna föras vidare i önskvärd omfattning måste rubbning ske i den naturliga vattenframrinningen på hela sträckan Vättern—Roxen samt utjämning äga rum både i Boren och Roxen. Norrbysjön anses däremot på grund av sin ringa storlek icke hava något större värde för regleringen.

För genomförande av dessa vattenregleringsplaner är det synnerligen önskvärt att träffa uppgörelse med de båda enskilda ägarna till kraftanläggningarna vid Nykvarn och vid Näs. Då staten å hela fallsträckan Vättern—Roxen äger en betydande majoritet, kan visserligen med vattenlagens hjälp rätt till vattenreglering förvärfvas. En sådan rätt skulle dock föregås av en långvarig och kostsam domstolsbehandling och bliva förknippad med invecklade bestämmelser. Vattenfallsstyrelsen har därför funnit klokast att söka genom direkta underhandlingar träffa uppgörelser, som giva styrelsen största möjliga frihet att sköta vattenregleringen, såsom det bäst passar styrelsens kraftdistribution.

Sedan dessa underhandlingar numera slutförts, har *vattenfallsstyrelsen* med skrivelse den 13 februari 1930 till Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning överlämnat resultatet av desamma nämligen *dels* ett med Linköpings elektriska kraft- och belyningsaktiebolag ingånget preliminärt avtal angående förvärv av Nykvarns kraftstation, *dels ock* ett med vissa personer träffat förslagsavtal angående förvärv av aktiemajoriteten i Motala ströms kraftaktiebolag, vilket bolag äger kraftstationen vid Näs.

Enligt det förslag till överenskommelse, som av *vattenfallsstyrelsen* uppgjorts med Linköpings elektriska kraft- och belyningsaktiebolag och som, jämte därtill hörande två tilläggsavtal, är fogat vid detta utlåtande (*bilaga 1 a), b) och c)*, skulle kronan förvärva all bolagets egendom vid Nykvarn, innefattande — förutom bolaget tillhörig vattenrätt — kraftstation med dammbyggnad samt tillhörande markområde med bostäder. Angående avtalets innebörd i övrigt hänvisas till sagda bilaga.

Uppgörelse med Linköpings elektriska kraft- och belyningsaktiebolag angående förvärv av Nykvarns kraftstation.

Departementschefen har beträffande denna uppgörelse anfört följande:

»Redan av vad som antytts i samband med behandling av förslaget om påbörjande av en ny kraftstationsanläggning i Motala ström vid Malfors torde framgå, att det för ett lämpligt anordnande av driften vid denna kraftstation är av vikt att kunna reglera framsläppningen av vatten ovanför Nykvarns kraftstation på sätt, som bäst överensstämmer med vattenfallsverkets intressen. Genom det nu ifrågasatta förvärvet av kraftstationen vid Nykvarn samt av den Linköpings elektriska kraft- och belysningsaktiebolag tillhöriga vattenkraften i detta fall skulle vattenfallsstyrelsen erhålla nödig rörelsefrihet härutinnan. Därjämte skulle vattenfallsverket efter ett sådant förvärv kunna i egen anläggning tillgodogöra sig statens vattenkraft vid Nykvarn. Då dessa syften synas mig betydelsefulla, finner jag önskvärt att förvärvet kommer till stånd.

Enligt det upprättade preliminära huvudavtalet — vilket skulle bli gällande under förutsättning att detsamma senast den 1 juli 1930 godkänts av Kungl. Maj:t — skulle ersättning för överlåtelsen av bolagets vattenrätt och kraftstation utgå i form av energileverans för all framtid, avvägd med hänsyn tagen till storleken av den energi, som bolaget kunnat utvinna ur kraftstationen. Avtalets bestämmelser härutinnan och i övrigt hava icke givit mig anledning till erinran. Jag vill alltså tillstyrka, att riksdagens godkännande av huvudavtalet inhämtats. Vid tillämpningen av avtalet torde vattenfallsstyrelsen böra äga rätt att vidtaga de smärre tekniska ändringar, som kunna befinnas önskvärda och om vilka överenskommelse må kunna träffas.

Såsom framgår av huvudavtalets § 19, erfordras för detsammans giltighet även godkännande av bolagets stämma. Dylikt godkännande har ännu ej lämnats, men då anledning saknas till antagande att detta ej skulle komma att givas, läser hinder icke möta att nu underställa avtalet riksdagens prövning.

På sätt vattenfallsstyrelsen förutsatt torde, därest huvudavtalet godkännes av Kungl. Maj:t och riksdagen, de till detsamma hörande tilläggsavtalen kunna utan dylikt godkännande ingås av styrelsen å kronans vägnar. Enligt § 7 i tilläggsavtalet nr 1 skulle styrelsen å viss dag år 1931 till bolaget gälda ett belopp av 20,000 kronor, utgörande bidrag till anläggningskostnader för vissa ledningar m. m. Till detta belopp, mot vars erläggande anledning till invändning icke synes föreligga, har hänsyn tagits vid uppskattningen av anläggningskostnaderna för kraftstationen vid Malfors och detsamma kommer alltså att ingå i det anslag, som kan komma att anvisas för denna anläggning.»

*Uppgörelse
angående för-
värv av aktie-
majoriteten i
Motala ströms
kraftaktie-
bolag.*

Med avseende å frågan om förvärv av förfoganderätten över Näs kraftstation må till en början omnämnas, att sedan åtskillig tid förhandlingar från vattenfallsstyrelsens sida förts i syfte att tillförsäkra staten rätt att genom kraftstationsdammen vid Näs variera framrinningen i Motala ström på sådant sätt, som krävdes för ett rationellt utnyttjande av statens vattenkraft vid Motala samt mellan Norrbysjön och Roxen. Såsom ett resultat av dessa förhandlingar ingick vattenfallsstyrelsen med Motala ströms aktiebolag den 31 januari 1929 ett avtal rörande ordnande av förhållandena mellan styrelsen och bolaget med hänsyn till viss förpliktelse, som bolaget såsom ägare till Näs kraftstation genom avtal den 23 februari 1917 åtagit sig, särskilt med avseende å veckoreglering av vattenavrinningen i Motala ström.

Med skrivelse den 12 februari 1929 överlämnade *vattenfallsstyrelsen* till Kungl. Maj:t nämnda avtal den 31 januari 1929 och hemställde därvid om av-

talets godkännande. Detta avtal åsyftade särskilt att ordna förhållandet mellan kronan och bolaget med hänsyn närmast till det s. k. andra stadiet av veckoregleringen, varmed avses en mera fullständig anpassning av vattentappningen under varje vecka efter kraftbehovet med anlitan av ett utjämningsmagasin i Boren samt, efter utbyggnad av kronans vattenfall mellan Norrbysjön och Roxen, också variation av vattenframsläppningen mellan Boren och Roxen, i vilken sistnämnda sjö variationerna komma att slutligt återutjämnas. Avtalet avsåg bland annat att bolaget, med ett mindre bidrag av kronan, skulle ombygga den nu vid Näs i förfallet skick befintliga dammen, som allttjämt skulle förbliva bolagets tillhörighet, samt att bolaget på sin bekostnad skulle handha vattenavtappningen mellan Boren och Norrbysjön, d. v. s. skötseln av dammen vid Näs, på sådant sätt, som bleve för styrelsens ändamål lämpligast.

Under ärendets behandling i vattenfallsstyrelsen tillkännagåvo ledamöterna Hagelin och Herlenius *avvikande mening* och avgåvo särskilda yttranden.

Herr *Hagelin* framhöll, att enligt hans mening underhandlingar genast borde inledas med Motala ströms kraftaktiebolag för att söka med äganderätt för kronans räkning förvärva bolagets andel i strömfallet vid Näs och dess kraftstation därstädes.

Herr *Herlenius* förklarade sig anse det vara ekonomiskt riktigt, om kronan kunde förvärva hela vattenrätten vid Näs, då kronan nedlagt och förmodligen komme att nedlägga betydande kapital för vattenrättens utnyttjande såväl ovanför som nedanför Näs kraftstation.

Med anledning av dessa avvikande meningar avgav på vattenfallsstyrelsens begäran dåvarande regeringsrådet, numera *justitierådet J. N. Gärde* ett den 4 december 1928 dagtecknat yttrande, vari anfördes bland annat, att det visserligen vore obestridligt, att en i yttrandet angiven anordning för säkrande av statens intressen av veckoregleringen i tillämpningen kunde bliva av en viss tyngd samt att vattenhushållningen skulle kunna försiggå med större lätthet, om staten vore ägare till dammanläggningen, men att den säkerhet, som på den antydda vägen stode att vinna, med hänsyn till statens nämnda intressen dock borde vara fullt tillfredsställande.

Genom beslut den 15 mars 1929 godkände *Kungl. Maj:t* det mellan bolaget och vattenfallsstyrelsen ingångna avtalet den 31 januari 1929.

I sin nu förevarande skrivelse den 13 februari 1930 har *vattenfallsstyrelsen* anfört, att det — såsom reservanterna inom styrelsen i nyssberörda ärende uttalat — funnes åtskilligt som talade för, att staten ur vattenkraftssynpunkt bleve ensam herre över vattenframrinningen på hela sträckan Vättern—Roxen och icke i avseende på den viktiga länken mellan de stora stationerna vid Motala och Malfors behövde befara friktioner med ett annat kraftintresse. Visserligen hade samarbetet med den nuvarande ledningen av Motala ströms kraftaktiebolag varit gott, men under årens lopp kunde ju mycket skifta. Av dessa skäl hade styrelsen upptagit förhandlingar för att tillförsäkra staten äganderätten till kraftstationen vid Näs. Sedan det icke visat sig möjligt att på rimliga villkor förvärva allenast kraftstationen med tillhörande vattenrätt, hade

förhandlingar förts med ett konsortium om förvärv av aktiemajoriteten i bolaget.

Dessa förhandlingar hava nu lett till det avtal, vars godkännande styrelsen i förevarande skrivelse den 13 februari 1930 begärt.

Enligt detta avtal, som jämväl torde böra fogas såsom bilaga vid utskottets utlåtande (*bilaga 2*), försälja vissa aktieägare i kraftbolaget 1,225 aktier för ett pris av 1,590 kronor per aktie, under förbehåll att avtalet varder av Kungl. Maj:ts godkänt senast den 1 juli 1930. Hela aktiestocken i kraftbolaget utgör 2,347 aktier, varför genom avtalet kronan skulle erhålla något mer än halva antalet av bolagets samtliga aktier. Styrelsen har därjämte förbundet sig att på samma villkor lösa återstående aktier i bolaget, därest dessa hembjudas före utgången av år 1930.

Vattenfallsstyrelsen omnämner, att efter avtalets undertecknande majoritetskonsortiet trätt i förbindelse med övriga aktieägare och därefter meddelat, att med all sannolikhet så många av dem vore villiga att till staten försälja sina aktier på avtalade villkor, att en för staten fullt betryggande majoritet kunde erhållas.

Riksräkenskapsverket och *fullmäktige i riksgäldskontoret* hava avgivit utlåtanden i ärendet respektive den 21 och 27 februari 1930.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Det genom Kungl. Maj:ts förberörda beslut den 15 mars 1929 godkända avtalet mellan vattenfallsstyrelsen och Motala ströms kraftaktiebolag avsåg att ordna förhållandena mellan vattenfallsverket och bolaget i främsta rummet med hänsyn till det blivande s. k. andra stadiet av veckoregleringen beträffande Motala ströms vattenföring, vilket stadium åsyftar *dels* en mera fullständig anpassning än hittills medgivits av vattenavrinningen mellan Vättern och Boren, *dels ock*, efter utbyggnad av kronans vattenfall mellan Norrbysjön och Roxen, variation av vattenavrinningen jämväl å sistnämnda sträcka.

Även om måhända enligt berörda avtal skulle, efter genomförandet av nyssnämnda stadium av veckoregleringen, kunna ernås en viss grad av rörelsefrihet beträffande vattenavtappingen mellan Boren och Norrbysjön, synas dock starka skäl tala för att staten, såvitt det på antagliga villkor är görligt, förskaffar sig möjlighet att ensam råda över den ur vattenhushållningssynpunkt viktiga kraftstationen vid Näs med därtill hörande vattenrätt. Endast under denna förutsättning torde full trygghet vinnas för att vattenfallsstyrelsen skall kunna för all framtid reglera vattenframsläppningen vid Näs och därmed, efter förvärv tillika av Nykvarns kraftstation, rationellt utnyttja vattenkraften på hela sträckan Vättern—Roxen.

Enligt vad vattenfallsstyrelsen framhållit, har det visat sig icke vara möjligt att på rimliga villkor förvärva endast Näs kraftstation med därtill hörande vattenrätt. Vid sådant förhållande har styrelsen funnit sig böra förorda inköp av aktiemajoriteten i Motala ströms kraftaktiebolag, som är ägare av kraftstationen. Enligt det preliminära avtal, som härutinnan träffats mellan styrelsen och ett konsortium av aktieägare, skulle styrelsen för en köpeskillning av 1,590 kronor per aktie inköpa 1,225 aktier i bolaget, vars aktiestock utgör 2,347 aktier. Tillika har styrelsen förbundet sig att på samma villkor inlösa övriga aktier i bolaget, om de hembjudas före utgången av år 1930. Under förutsättning att samtliga aktier hembjudas till inlösen, skulle den totala köpeskillningen uppgå till omkring 3,700,000 kronor. Det är sålunda här fråga om en affär

av betydande mått. Med hänsyn till de avsevärda fördelar, vilka enligt vad nyss framhållits skulle vinnas genom köpet, och i betraktande även av att detta skulle utgöra det slutliga ledet i de åtgärder, som med betydande kapitalutlägg från statens sida vidtagits för förvärv av vattenkraft i Motala ström mellan Vättern och Roxen, anser jag dock att köpet bör komma till stånd. Av vad vattenfallsstyrelsen anfört angående bolagets ekonomiska ställning och utvecklingsmöjligheter synes mig för övrigt framgå, att köpet, även betraktat såsom fristående affär, icke kan anses vara för staten oförmånligt.

För erforderlig handlingsfrihet i frågor, för vilkas avgörande enligt aktiebolagslagen erfordras särskild röstpluralitet, är det av vikt att köpet kommer att omfatta större antal aktier än det av säljarna enligt avtalet erbjudna. Garantier har ock numera vunnits härför. Genom en den 21 februari 1930 dagtecknad handling hava nämligen säljarna förbundet sig att jämlikt § 6 i kontraktet hembjuda vattenfallsstyrelsen till inlösen ytterligare minst 653 aktier, vadan alltså försäljningen skulle omfatta minst fyra femtedelar av bolagets aktiestock. Enligt vad jag inhämtat, föreligger anledning till antagande, att än ytterligare antal aktier kommer att hembjudas till inlösen.

Mot avtalets innehåll i övriga delar har jag ej funnit anledning till erinran. Jag vill alltså tillstyrka, att riksdagens godkännande av detsamma äskas.

Vad vattenfallsstyrelsen föreslagit i fråga om formen för fortsättande av bolagets verksamhet efter statens övertagande av aktiemajoriteten föranleder icke anmärkning från min sida. Det torde vara lämpligt, att rörelsen fortsättes under bolagsform, intill dess en avveckling på antagbara villkor kan ske av sådana verksamhetsgrenar, vilka måste betraktas såsom främmande för vattenfallsverkets uppgift. Därefter torde bolaget böra träda i likvidation och dess vid likvidationen befintliga egendom införlivas med verkets tillgångar. På sätt fullmäktige i riksgäldskontoret framhållit, lärer i samband med likvidationen betalningsskyldighet för bolagets obligationslån kunna övertagas av riksgäldskontoret, varom förslag i sinom tid torde få föreläggas riksdagen.

De närmare bestämmelser rörande handhavandet av bolagets rörelse m. m., som må finnas erforderliga, torde böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Vidkommande sättet för finansiering av aktieförväret har vattenfallsstyrelsen ifrågasatt, att kraftverkens förnyelsefondsmedel härför skulle komma till användning. Detta förslag, som godtagits av riksräkenskapsverket och fullmäktige i riksgäldskontoret, anser jag mig på de av nämnda myndigheter anförda skälen böra, åtminstone såsom en provisorisk anordning, biträda. I anslutning till vad riksräkenskapsverket på denna punkt yttrat må framhållas, att frågan om redovisning över riksstaten av det för aktieförväret erforderliga kapitalutlägget torde böra göras till föremål för prövning i samband med införlivandet i vattenfallsverket av bolagets egendom efter det likvidation ägt rum.

Av fullmäktiges i riksgäldskontoret utlåtande framgår, att möjlighet föreligger att för köpeskillings gäldande av förnyelsefondsmedel, som deponerats i riksgäldskontoret, taga i anspråk erforderligt belopp utan iakttagande av stadgad uppsägningstid.

Med anledning av vad riksräkenskapsverket anfört i fråga om jämkning i nu gällande regler för användningen av statens affärsverks förnyelsefonder finner jag mig slutligen böra uttala, att det även enligt min mening synes önskvärt, att nämnda spörsmål upptages till omprövning. För vattenfallsverkets del synes en undersökning härutinnan kunna anknytas till behandlingen av vissa verkets förnyelsefonder vidkommande frågor, vilka berörs av de s. k. ekonomisakkunniga i ett av dem den 30 december 1929 avgivet betänkande».

Utskottets
yttrande.

I utlåtande denna dag (nr 106) har utskottet tillstyrkt Kungl. Maj:ts i propositionen nr 181 framlagda förslag om anvisande av medel för påbörjande av en kraftstationsanläggning vid Malfors i Motala ström mellan Norrbysjön och Roxen.

Vad angår uppgörelsen mellan vattenfallsstyrelsen samt Linköpings elektriska kraft- och belysningsaktiebolag om förvärv av Nykvarns kraftstation, har utskottet inhämtat, att uppgörelsen numera godkänts av bolagets stämma. Utskottet, som i likhet med departementschefen finner det önskvärt, att förvärvet kommer till stånd, tillstyrker, att riksdagen lämnar det av Kungl. Maj:ts äskade godkännandet av det i uppgörelsen ingående huvudavtalet.

Därjämte tillstyrker utskottet, under hänvisning till vad departementschefen i ärendet anfört, att vattenfallsstyrelsen må förvärva aktiemajoriteten i Motala ströms kraftaktiebolag; och utskottet har intet att erinra mot, att för gäldande av kostnaderna härför kraftverkens förnyelsefondsmedel tagas i anspråk till erforderligt belopp.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna vid statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 7 mars 1930 såsom bilaga 1 a) fogat avtal (huvudavtalet) mellan vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:ts och kronan, å ena, samt Linköpings elektriska kraft- och belysningsaktiebolag, å andra sidan, angående försäljning av kraftstationen vid Nykvarn, m. m. med rätt för vattenfallsstyrelsen att vid avtalets tillämpning vidtaga de smärre tekniska ändringar däri, som kunna finnas önskvärda och om vilka överenskommelse må kunna träffas;

b) godkänna vid samma statsrådsprotokoll såsom bilaga 2 fogat avtal mellan vattenfallsstyrelsen, å ena, samt direktören Otto Torell, advokaten Torsten Setterberg och bankdirektören Nils Brolén, å andra sidan, rörande överlåtelse av aktiemajoriteten i Motala ströms kraftaktiebolag;

c) medgiva, att för gäldande av de enligt sistnämnda avtal uppkommande kostnaderna må av kraftverkens förnyelsefondsmedel tagas i anspråk erforderligt belopp.

Stockholm den 8 april 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 106.

Bilaga 1 a).

A v t a l.

Mellan Kungl. Vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och Kronan, här nedan kallad Styrelsen, och Linköpings Elektriska Kraft- och Belysningsaktiebolag, här nedan kallat Bolaget, är följande avtal träffat rörande försäljning av kraftstationen vid Nykvarn m. m.

§ 1.

Bolaget försäljer till Styrelsen med full äganderätt
dels kronoskattekvamen Nykvarn i Vreta Klosters socken;
dels ock lägenheten Södra Malfors N:r 4 om 6 ar 12 kvm. avsöndrad från kronoskattelägenheten Södra Malfors N:r 2 i samma socken jämte till stamfastigheten hörande invid avsöndrade lägenheten befintlig vattenrätt i Motala ström.

Överlåtelse
till Staten
av Ny-
kvarns
kraftsta-
tion m. m.

I försäljningen inbegripes kraftanläggningen vid Nykvarn med därtill hörande byggnader.

Med försäljningen följer även *dels* den rätt, som tillkommer Bolaget enligt det av direktören Jonn O. Nilson till Bolaget transporterade kontraktet av den 12 okt. 1901 med D. Dahlgren såsom ägare av $\frac{1}{4}$ mantal Adamstorp i Vreta Klosters socken, innefattande rätt att förfoga över sagda hemmans vatten i Motala ström, m. m., *dels* all den rätt till dämning m. m., som på grund av ansökan av bemälda Jonn O. Nilson förvärvats enligt Gullbergs häradsrätts dom den 28 juni 1906 rörande tillstånd till damm vid Nykvarn.

Bolaget ansvarar för att på grund av denna försäljning Styrelsen för framtiden äger råda över vattnet å Motala ströms högra sida å sträckan fr. o. m. lägenheten Södra Malfors N:r 4 samt t. o. m. kronoskattekvamen Nykvarn, med undantag för vad som för närvarande tillkommer Kronan eller som kan föranledas av eventuell tillvaro i vattendraget av kungsådra, allmän farled eller allmän flottled. Fastigheterna överlåtas fria från alla inteckningar utom följande, som må i fastigheterna kvarstå, nämligen:

1) en den 29 april 1903, § 40, i Nykvarn meddelad inteckning, C. Aug. Beckman eller hans rättsinnehavare till säkerhet för dem under den tid, de voro innehavare av Kungsbro kronodomän, tillförsäkrad rätt att vid Kungsbro landsvägsbro för gårdens behov kostnadsfritt få levererade intill 25 elektriska hästkrafter enligt kontrakt den 4 april 1903 med Bolaget;

2) en den 29 april 1903, § 42, likaledes i Nykvarn meddelad inteckning, Ludvig Schultze eller hans rättsinnehavare till säkerhet för dem enligt kontrakt den 1 april 1903 med Bolaget tillförsäkrad rätt att å anvisad plats vid Björkö huvudgård kostnadsfritt få levererade 10 effektiva hästkrafter;

3) en den 14 dec. 1904, § 48, i Södra Malfors N:r 4 meddelad inteckning, Chokladaktiebolaget Motala till säkerhet för rätt till fritt tillträde till vattnet jämte rätt till badhus och tvättstuga vid stranden ävensom rätt till fiske enligt 3:dje punkten av ett den 19 nov. 1901 upprättat kontrakt med Bolaget jämte tillägg den 28 juni 1904.

Med överlåtelsen följa alla de vid kraftanläggningen och fastigheterna förefintliga inventarier, som tillhöra Bolaget och vilka nyttjas för anläggningens och fastigheternas skötsel och drift.

Styrelsen medger, att Bolagets och AB. Knutsbro Kraftstations nuvarande kraftledning på kronoskattekvamen Nykvarn för all framtid få framgå över densamma. Därest servitutsinteckningar förefinnas, genom vilka rätt att hålla kraftledningar framdragna intecknats till förmån för Nykvarns kraftanläggning, förbinder sig Styrelsen att icke utan Bolagets medgivande lämna sin medverkan till att sådana inteckningar dödas.

§ 2.

Tillträdesdag, skatter. **Mom. 1.** Styrelsen tillträder den enligt § 1 försälda egendomen den 1 januari 1931, och Bolaget skall dessförinnan överlämna gravationsbevis, utvisande, att de försälda fastigheterna äro gravationsfria med ovan i § 1 medgivna undantag.

Skatter, som belöpa på fastigheten för tiden till tillträdesdagen, betalas av Bolaget, och för tiden därefter av Styrelsen.

Underhåll före tillträdesdagen m. m. **Mom. 2.** Bolaget står risken för vådliga händelser intill tillträdesdagen. Bolaget skall under tiden till tillträdesdagen väl underhålla kraftanläggningen, så att den då befinner sig i ett med det nuvarande likvärdigt skick. Skulle före tillträdesdagen inträffa eldsolycka, eller maskinskada, åligger det Bolaget att bota skadan, och är Bolaget berättigat att uppbära härför utfallande försäkringsbelopp.

Lagfart. **Mom. 3.** Lagfart må beviljas Styrelsen omedelbart på grund av detta avtal. Styrelsen skall ensam svara för lagfartskostnaden å detta fång.

§ 3.

Leverans av ersättningskraft. Leveranspunkt m. m. **Mom. 1.** Såsom köpeskilling för vad Bolaget enligt § 1 i detta avtal till Styrelsen försäljer, skall Styrelsen till Bolaget från och med den 1 jan. 1931, i enlighet med vad här nedan bestämmas, för all framtid leverera *ersättningskraft* (E-kraft, E-effekt, E-energi). Denna kraft, vilken skall levereras från Nykvarn eller annan Styrelsens kraftstation, tillhandahålles Bolaget vid Nykvarn i form av trefasig växelström om normalt 50 per. per sekund och vid spänning, vilken på för Bolaget lämpligt sätt varierar mellan 9,500 och 10,500 volt (huvudspänning). Vid eventuell meningsskiljaktighet rörande spänningsregleringen förfares enligt § 18.

Styrelsen förbinder sig att dag och natt året om och med de undantag, som i § 13 här nedan finnas angivna, tillhandahålla Bolaget E-kraften.

Intill dess Styrelsen byggt och tagit i bruk regleringsdammen vid Motala ströms utlopp ur Norrbysjön, skall E-kraften levereras enligt de i tilläggsavtal nr 1 angivna bestämmelserna.

Från den tidpunkt, då nyssnämnda damm tages i bruk, skall E-kraften tillhandahållas enligt här nedan angivna grunder.

Tekniska ändringar. **Mom. 2.** Om det i framtiden skulle vara tekniskt-ekonomiskt berättigat att ändra här ovan fastställd leveransspänning eller leveranspunkt, skall dylik ändring göras. Fråga om dylik ändring samt om fördelning av kostnaderna härför och eventuell ersättningsskyldighet kontrahenterna emellan skall i brist på åsämjande avgöras enligt § 18. Därvid skall hänsyn tagas till den fördel, olägenhet och skada, som ändringen kan medföra för båda kontrahenterna.

§ 4.

Olika alternativ beträffande E-kraften. Styrelsens leverans av E-kraft till Bolaget sker efter Bolagets val enligt ettdera av nedan angivna alternativ 1 och 2.

Vid alternativ 1 tillhandahåller Styrelsen åt Bolaget ett nedan angivet kraftbelopp, som anses likvärdigt med vad som vid utnyttjandet av halva vatten-

mängden i Motala ström och efter upprensning av kraftstationens avlopp, kan lämnas av kraftstationen vid Nykvarn med dess nuvarande tre maskinaggregat.

Vid alternativ 2 tillhandahåller Styrelsen åt Bolaget ett nedan angivet kraftbelopp, som anses likvärdigt med vad som vid utnyttjandet av halva vattenmängden i Motala ström och efter upprensning av kraftstationens avlopp kan lämnas av kraftstationen vid Nykvarn med dels dess nuvarande tre maskinaggregat, dels ett nytt fjärde aggregat, utfört för en vattenmängd av 14 m³/sek. vid 3.8 m. fallhöjd.

Om bolaget önskar leverans av E-kraft enligt alt. 2, skall Bolaget sex (6) månader i förväg därom hos Styrelsen göra skriftlig anmälan. Sker ej sådan anmälan, tillhandahålls kraften enligt alt. 1. Sedan ifrågavarande anmälan blivit gjord, är Bolaget ej berättigat återgå till kraftuttagning enligt alt. 1.

§ 5.

Mom. 1. För varje driftvecka tillhandahåller Styrelsen åt Bolaget ett kraftbelopp, som bestämmas på grundval av medelvattenmängden i Motala ström vid Motala under samma vecka. Styrelsen skall senast under driftveckans första dag till Bolaget meddela storleken av denna medelvattenmängd. Kraftbeloppets storlek framgår av nedan följande tabell, som är upprättad för båda de i § 4 angivna uttagningalternativen 1 och 2. De framgå även av bifogade diagram bilaga 1.¹ Driftveckan anses börja måndag kl. 7.

E-kraftens storlek.

Medelvattenmängd per driftvecka vid Motala.	Medeleffekt, som styrelsen tillhandahåller bolaget. Medel-E-effekt.	Maximieffekt, som styrelsen tillhandahåller bolaget. Maximi-E-effekt.
<i>Vid uttagning enligt alternativ 1.</i>		
Vid 15 m ³ /s	238 kilowatt	750 kilowatt
Ökning för varje m ³ /s utöver 15 och intill 46 m ³ /s	12 »	0 »
Vid 46 m ³ /s och därutöver	610 »	750 »
<i>Vid uttagning enligt alternativ 2.</i>		
Vid 15 m ³ /s	270 kilowatt	1,000 kilowatt
Ökning för varje m ³ /s utöver 15 och intill 50 m ³ /s	13 »	0 »
Vid 50 m ³ /s och därutöver	725 »	1,000 »

Mom. 2. Bolaget äger rätt att, på sätt Bolaget finner lämpligt, fördela den under en driftvecka tillhandahållna, mot medel-E-effekten svarande energikvantiteten — *veckans E-energi* — på de särskilda dygnen, vilka räknas från kl. 7. Därvid skall dock iakttagas: att maximi-E-effekten icke överskrider och att den under något dygn uttagna energikvantiteten icke överstiger 22 % av veckans E-energi — den *maximalt per dygn tillhandahållna E-energin*.

Vecko- och dygnsreglering.

Bolaget äger rätt att på sätt, Bolaget finner lämpligt fördela energien på dygnets olika timmar.

Mom. 3. Om Bolaget vid reglering av vattenföringen i Motala ström skulle tillfogas skada genom att medelvattenmängden per vecka vid Motala, vid naturligt vattenstånd i Vättern under + 88.47, och under för Bolaget olämplig tid, minskas under det värde, som vid naturligt vattenstånd i Vättern och med tillämpning av Kungl. Maj:ts dom av den 19 dec. 1928 skulle hava tappats, är Styrelsen skyldig att genom leverans av elektrisk energi lämna Bolaget ersättning, som kompenserar denna skada.

Reglering över längre period än veckan.

¹ Här utesluten.

Överkraft. Mom. 4. Energi, som Bolaget under driftveckan uttager utöver Bolaget tillkommande E-energi, kallas nedan *Ö-energi* (överenergi). Jämför § 9 mom. 2. Effekt, som Bolaget uttager utöver Bolaget maximalt tillkommande maximi-E-effekt, kallas nedan *Ö-effekt* (övereffekt). Jämför § 9 mom. 3.

§ 6.

Mätanordningar. För uppmätning av Bolagets kraftuttagning uppsätter och underhåller Styrelsen på sin bekostnad i Nykvarns kraftstation följande mätapparater:

a) en subtraktionsmätare för oliksidig belastning här nedan benämnd Styrelsens A-mätare, som utvisar dels alla uttagna kilowattimmar, dels de kilowattimmar, som uttagits ovanför en subtraktionsgräns, kallad A-gränsen (se bilaga 1), inställd på maximi-E-effekten.

b) en registrerande effektmätare, här nedan kallad Styrelsens B-mätare, som registrerar den för varje kvartstimme uttagna medeleffekten.

Bolaget äger rätt att på sin bekostnad uppsätta och underhålla mätare jämte erforderliga mättransformatorer, avsedda att å Bolagets vägnar göra samma mätningar, som rörande Styrelsens mätare i denna § angivits.

Mätapparaterna skola vara av typ, som av kontrahenterna överenskommes.

§ 7.

Avläsning av mätarna. De i § 6 omförmälda mätarna skola avläsas varje dygn kl. 7. Bolaget äger rätt att närvara vid avläsningarna.

§ 8.

Kontrollering av mätarna. Kontrollering och justering av mätare och mätningsresultat verkställes enligt de normer, som Styrelsen tillämpar i motsvarande fall gentemot städer av ungefär samma storlek som Linköping.

Skulle meningsskiljaktighet mellan Styrelsen och Bolaget uppstå om mätarna eller avläsningarna, förfares enligt § 18.

§ 9.

Avräkning. Avräkning sker på följande sätt efter utgången av varje driftvecka.

Mom. 1. a) Veckans E-energi fastställs (se § 5 mom. 2).

b) Den maximalt per dygn tillhandahållna E-energien fastställs (se § 5 mom. 2).

c) För varje dygn fastställs den under A-gränsen uttagna energien (se § 6 a).

d) I den mån denna under något dygn överstiger den maximalt per dygn tillhandahållna E-energien, hänföres överskottet till Ö-energi.

e) Den under driftveckan totalt under A-gränsen uttagna energien minskas först med den under 1 d angivna Ö-energien. Restbeloppet minskas sedan med veckans E-energi.

f) Den efter sistnämnda subtraktion eventuellt uppkommande resten hänföres till Ö-energi.

Mom. 2. Den sammanlagda Ö-energien utgöres av energiuttagningen över A-gränsen med tillägg av energi, uttagen under A-gränsen enligt mom. 1 d och 1 f.

Mom. 3. Ö-effekten fastställs medelst B-mätaren (se § 6 b). Därest månadsskifte inträder under veckan, fastställs den högsta Ö-effekten för den gångna månaden.

§ 10.

Betalning.

E-kraften.

Mom. 1. För E-kraften erlägger Bolaget följande avgifter:

A) en *grundavgift*, som utgår

vid uttagning enligt alt. 1 med tjugoniotusenettundra (29,100) kronor per år
» » » » 2 » trettiosjutusentrehundra (37,300) kronor per år.

B) En *ersättningsavgift för dygns- och veckoreglering — veckoreglersersättning* —, som utgår med tretusensexhundra (3,600) kronor per år i såväl alt. 1 som alt. 2.

C) En *ersättningsavgift för årsreglering av Vättern — årsregleringsersättning* —, beräknad på samma sätt, som om Bolaget fortfarande självt utnyttjade halva vattenmängden i Motala ström medelst Nykvarnsstationen.

Mom. 2. För den högsta Ö-effekt, som uttagits enligt § 9 mom. 3 under månaden i fråga, utgår en avgift av en (1) krona per kilowatt. Ö-kraften.

För Ö-energien (se § 9 mom. 2) utgår en avgift av tre (3.0) öre för intill 3 % av veckans E-energi (se § 5 mom. 2). För övrig Ö-energi erlägges fem (5) öre per kilowattimme.

Mom. 3. Därest medelpriset per år och metrisk ton stora ångkol cif ostkusthamn enligt Kommerskollegii kommersiella meddelanden överstiger 30 kronor, ökas den avgift per kilowattimme, Bolaget skall erlägga enligt § 10 mom. 2 med 0.07 öre för varje överskjutande krona av nämnda kolpris. Koltillägg för Ö-kraft.

Mom. 4. De i mom. 1, 2 och 3 angivna avgifterna må, om någondera kontrahenten så påfordrar, revideras med hänsyn till penningvärdets förändring, dock endast under förutsättning att penningvärdet avviker med minst 15 % från det värde, enligt vilket under mom. 1—3 angivna avgifter debiteras. Revision må ske tidigast för tiden från och med den 1 januari 1951 samt därefter ej oftare än vart 20:e år. Penningvärdet skall i främsta rummet bedömas med hänsyn till levnadskostnadsindexen. I brist på åsämjande om avgifternas förändring avgöres frågan enligt § 18. Reglering med hänsyn till penningvärdet.

§ 11.

Betalningen erlägges kvartalsvis i efterskott senast femton (15) dagar efter mottagandet av Styrelsens räkning till Styrelsens kassakontor i Motala på följande sätt: Betalnings-terminer.

Efter varje kalenderkvartals utgång erläggas:

dels en fjärdedel av den i § 10 mom. 1 A bestämda grundavgiften,
dels en fjärdedel av de i § 10 mom. 1 B och C bestämda regleringsersättningsarna,

dels avgift enligt § 10 mom. 2 för eventuellt under det gångna kvartalet uttagen Ö-effekt av Ö-energi.

Vid likviden för årets sista kvartal debiteras eventuell avgift enligt § 10 mom. 3.

Till varje debiteringskvartal räknas de driftveckor, vilkas måndagar falla inom kvartalet.

Skulle Bolaget trots två anmaningar, gjorda efter räkningens översändande, med 14 dagars mellanrum, icke erlägga förfallen betalning, är Styrelsen berättigad att avbryta energileveransen tills betalning skett.

§ 12.

Bolaget förbinder sig:

a) att icke utan Styrelsens skriftliga medgivande avsiktligt uttaga mer än maximi-E-effekten; om Bolaget oavsiktligt uttager större effekt, skall Bolaget på anfordran av Styrelsen begränsa uttagningen till maximi-E-effekten;

Allmänna tekniska bestämmelser.

b) att icke utan Styrelsens skriftliga medgivande avsiktligt uttaga större energibelopp, än som tillhandahålles enligt § 5; om Bolaget oavsiktligt uttaga större energibelopp, skall Bolaget på anfordran av Styrelsen begränsa uttagningen till i § 5 angivna belopp; Bolaget är emellertid berättigat att vid fel i sina anläggningar fortsätta den större energiuttagningen intill maximi-E-effekten, i den mån detta icke medför väsentlig olägenhet för Styrelsen; dylikt fel skall snarast av Bolaget avhjälpas;

c) att vid uttagning av 200 kilowatt eller större effekt icke hålla lägre effektfaktor än 0.8 samt att vid lägre effektuttagning icke uttaga större reaktiv effekt än som vid uttagning av 200 kilowatt är tillåtet;

d) att icke på sådant sätt mekaniskt eller elektriskt sammankoppla det från Styrelsen matade trefasdistributionssystemet med annan kraftkälla, att därav olägenheter för Styrelsens anläggningar uppstå. Bolaget äger icke rätt att synkront sammankoppla sina från Nykvarn matade anläggningar med sådana anläggningar, över vilka energi levereras till Norrköping, och vilka äro synkront sammankopplade med Styrelsens nät;

e) att hålla sina elektriska anläggningar i sådant skick, att de icke återverka störande på driften av Styrelsens anläggningar, varande Bolaget skyldigt att härutinnan ställa sig till efter rättelse de Styrelsens föreskrifter, som visa sig nödvändiga;

f) att, så vitt det är praktiskt möjligt och beror av Bolagets anordningar, belasta de tre faserna så lika, att strömstyrkan vid mätapparaterna vid Nykvarn, i den mest belastade fasen icke med mer än tio (10) % överstiger strömstyrkan i den minst belastade fasen.

§ 13.

*Avbrott
eller in-
skränkning
i kraftleve-
ransen.*

Skulle Styrelsen till följd av force majeure, såsom strejk, lockout, krig, uppror, eldsvåda, olyckshändelse, iskravning eller andra naturföreteelser eller till följd av andra händelser, vilka Styrelsen icke varit vållande, bliva urståndsatt att tillhandahålla Bolaget elektrisk kraft, upphör Styrelsens åtagande för den tid avbrottet varar.

Styrelsen är berättigad att för verkställande av reparationer, rengöring av spänningsförande delar och isolatorer, provningar, undersökningar, ändringar eller utvidgningar av sina ledningar, maskiner, apparater och dylikt tillfälligtvis avbryta leveransen, om förhållandena oundgängligen så kräva, men är Styrelsen skyldig att om möjligt förlägga sådana avbrott till sön- och helgdagar mellan kl. 8 och kl. 17; dock må sådana avbrott icke hava längre sammanlagd varaktighet än högst fem (5) timmar per avbrottsdygn samt icke infalla under den mörka delen av dygnet, och skall Styrelsen, om avbrottet kan förutses, i god tid förut underrätta Bolaget om detsamma.

För avbrott i kraftleveransen av ovannämnda anledningar samt för avbrott, vilka förorsakats av tillfälliga fel i eller bristande skötsel av Styrelsens anläggningar, äger Bolaget ej rätt till ersättning.

Skulle Styrelsens anläggningar tillfogas skada, beroende på sådana brister i Bolagets egna anläggningar eller anläggningar, som matas från dessa, som trots föreskrifter, lämnade av Styrelsen, ej inom skälig tid efter Styrelsens skriftliga, till Bolaget ställda tillsägelse avhjälppts, är Bolaget skyldigt ersätta Styrelsen sådan skada.

Styrelsen förbinder sig att ofördröjligen avhjälpa sådana fel i sina anläggningar, genom vilka leveransen av kraft till Bolaget inskränkes eller avbrytes.

§ 14.

Bolaget skall självt bära det ansvar för skada, förorsakad av elektrisk ström från Bolagets egna anläggningar, som enligt lagen den 27 juni 1902 skulle drabba Styrelsen såsom ägare till generator- eller transformatorstation, för så vitt ej Styrelsen varit vållande till skadan.

Ansvar.

§ 15.

Mom. 1. Skulle maximi-E-effekten överskridas, och Bolaget ej på Styrelsens tillsägelse enligt § 12 mom. a minska sin uttagning, äger Styrelsen rätt, att, om Styrelsen så finner nödvändigt för kraftverkets eller ledningsnätets drift eller säkerhet, omedelbart avbryta energileveransen, intill dess Bolaget hunnit fränkoppla tillräckligt antal energiförbrukande apparater, dock skall om möjligt, innan avbrott sker, tillsägelse därom per telefon göras. För dylikt avbrott äger Bolaget icke att utbekomma någon ersättning av Styrelsen.

Rätt att avbryta kraftleveransen.

Mom. 2. Styrelsen äger jämväl rätt att omedelbart avbryta energileveransen till undvikande av allmän eller enskild fara, intill dess anledning till sådant avbrott upphört. För avbrott av detta slag äger Bolaget icke att utbekomma någon ersättning av Styrelsen.

Mom. 3. Brister Bolaget i annat fall, än i mom. 1 av denna paragraf avses, i fullgörandet av något, som enligt detta kontrakt åligger Bolaget, äger Styrelsen, därest rättelse är av brådskande natur, men densamma ej inom av kraftstationsbefälet förelagd skälig tid av Bolaget vidtages, rätt att omedelbart avbryta energileveransen, till dess rättelse skett. Något avdrag i den stadgade avgiften göres icke för dylikt avbrott. Ej heller erlägges skadestånd för sådana avbrott i energileveransen, för så vitt icke efter prövning, som i § 18 sägs, framgått, att Styrelsens åtgärd icke varit befogad. Är av Styrelsen påfordrad rättelse icke av brådskande natur, må ändringen anstå till efter sådan prövning, som i § 18 sägs.

§ 16.

Bolaget är berättigat överlåta detta avtal på annan solvent juridisk person. Vid tvist angående nämnda solvens förfares enligt § 18.

Överlåtelse.

§ 17.

Inteckning till säkerhet för detta avtal får icke meddelas i någon Kronans fastighet.

Inteckning.

§ 18.

Skulle meningsskiljaktighet uppstå mellan Styrelsen och Bolaget angående tolkningen eller tillämpningen av detta avtal, skall saken hänskjutas till en opartisk sakkunnig tremannanämnd eller institution, om vilken parterna enas, eller som, om detta ej sker, utses av Överståthållareämbetet i Stockholm. Skulle kontrahent icke åtnöjas med det avgörande, som träffas av sålunda utsedd sakkunnig nämnd eller institution, är han berättigad att inom en månad efter han därav erhållit del, draga frågan under domstols prövning. Har ingendera kontrahenten inom nämnda tid instämt saken till domstol, är det beslut, som meddelats av nyssnämnda tremannanämnd eller institution, ovillkorligen bindande för kontrahenterna.

Förfarande vid tvist.

§ 19.

Detta avtal gäller endast under förutsättning att det senast den 1 juli 1930 godkännes av Kungl. Maj:t och av Bolagets stämma.

Definitivt godkännande.

§ 20.

Med detta avtal, av vilket två lika lydande exemplar upprättats och utväx-
lats, förklara vi oss nöjda.

Stockholm den 14 febr. 1930.

Linköping den 14 februari 1930.

Kungl. Vattenfallsstyrelsen.

Linköpings Elektriska kraft- och
belysningsaktiebolag.

G. Malm.

A. H. Samuelsson.

W. Borgquist.

Fr. Malm.

/Sven Nordmark.

Bevittnas:

Gösta Lindman.

A. Gustafson.

Bilaga 1 b).

Tilläggsavtal nr 1.

I anslutning till det mellan Kungl. Vattenfallsstyrelsen, här nedan kallad Styrelsen, samt Linköpings Elektriska Kraft- och Belysningsaktiebolag, här nedan benämnt Bolaget, träffade avtalet av den 14 Februari 1930, här nedan kallat huvudavtalet, är följande tilläggsavtal nr 1 träffat rörande kraftleverans m. m.

§ 1.

*Styrelsens
åtagande.*

Intill dess Styrelsen färdigställt och tagit i bruk regleringsdamm vid Motala Ströms utlopp ur Norrbysjön, tillhandahåller Styrelsen åt Bolaget *ersättningskraft* (E-kraft, E-effekt, E-energi) enligt nedan följande bestämmelser.

§ 2.

*E-kraftens
storlek.*

För varje driftvecka tillhandahåller Styrelsen åt Bolaget ett kraftbelopp, som bestämmas på grundval av medelavrinningen ur Vättern vid Motala. Effektbeloppens storlek framgår av nedanstående tabell, som är upprättad för tvänne alternativ a och b (jämför bilaga A¹).

Vid alt. a tillhandahåller Styrelsen åt Bolaget ett nedan angivet kraftbelopp, som anses likvärdigt med vad som vid utnyttjandet av hela vattenmängden i Motala Ström och utan upprensning av kraftstationens avlopp kan lämnas av kraftstationen vid Nykvarn med dess nuvarande 3 maskinaggregat.

Vid alt. b tillhandahåller Styrelsen åt Bolaget ett nedan angivet kraftbelopp, som anses likvärdigt med vad som vid utnyttjandet av hela vattenmängden i Motala Ström och utan upprensning av kraftstationens avlopp kan lämnas av kraftstationen vid Nykvarn med dels dess nuvarande 3 maskinaggregat, dels ett nytt 4:de aggregat, utfört för en vattenmängd av 14 m³/s vid 3.8 m fallhöjd.

Medelvattenmängd per driftvecka vid Motala.

Effekt, som styrelsen
tillhandahåller bolaget,
E-effekt.

Vid uttagning enligt alt. A.

Vid 15 m ³ /s	425 kilowatt.
Ökning för varje m ³ /s utöver 15 och intill 26 m ³ /s	25 »
Vid 26 m ³ /s och därutöver	700 »

¹ Här utesluten.

Medelvattenmängd per driftvecka vid Motala.

Effekt, som styrelsen
tillhandahåller bolaget,
E-effekt.*Vid uttagning enligt alt. B.*

Vid 15 m ³ /s	517 kilowatt.
Ökning för varje m ³ /s utöver 15 och intill 36 m ³ /s	23 »
Vid 36 m ³ /s och därutöver	1,000 »

§ 3.

Bolaget är icke berättigat uttaga större effekt än vad ovan i § 2 angivits. *Kontroll av Effektuttagningen kontrolleras med en registrerande effektmätare, angivande uttagningen.*
de den högsta per hel timme uttagna medeleffekten.

Energiuttagningen kontrolleras medelst en subtraktionsmätare, vars subtraktionsgräns inställes på ett effektbelopp lika med 1.05 gånger E-effekten.

§ 4.

Mom. 1. Såsom betalning för E-kraften erlägger Bolaget:

A) En *grundavgift*, som utgår i alternativ a med tjugosextusen (26,000) kronor per år och i alternativ b med trettiofyra tusentvåhundra (34,200) kronor per år.

B) En *tilläggsavgift* motsvarande Styrelsens nuvarande vattenrätt vid Nykvarn, utgående med tretusensexhundrafemtio (3,650) kronor per år.

Mom. 2. Betalning för eventuellt uttagen Ö-energi och Ö-effekt erlägges med de avgifter, som bestämts i huvudavtalets § 10 mom. 2 och 3. *Ö-kraften.*

Med Ö-energi avses energi, som uttagits utöver den i § 3 omnämnda subtraktionsgränsen. Med Ö-effekt avses effekt, som uttagits utöver E-effekten.

§ 5.

Styrelsen förbinder sig att från och med den 1 januari 1931 övertaga Bolagets skyldighet att från kraftanläggningen vid Nykvarn leverera kraft till arrendatorerna av kronoegendomarna Kungsbro och Björkö.

Kraftleverans till Kungsbro och Björkö.

§ 6.

Styrelsen förbinder sig att till den 1 januari 1951 utan avgift i Nykvarns kraftstation upplåta erforderligt utrymme för en AB. Knutsbro Kraftstation tillhörig transformator med tillbehör, avsedd för hopkoppling mellan Bolagets ledning och ledningen Knutsbro—Norrköping.

Sammankoppling med Norrköping.

I den mån det är utan väsentliga olägenheter för Styrelsen möjligt — med undantag alltså för tid, då Nykvarnstationen är under ombyggnad eller mera omfattande reparation eller revision — åtager sig Styrelsen att till den 1 januari 1941 av den enligt huvudavtalet eller detta tilläggsavtal tillhandahållna E-kraften efter anmodan från Bolaget leverera elektrisk energi till Norrköping medelst ett eller flera av maskinaggregaten i Nykvarnstationen. Dylig leverans skall hava varaktighet av minst 3 timmar och rekvireras minst 2 timmar i förväg. Effektbeloppet skall vara sådant, att Styrelsen kan inställa pådragen på det eller de maskinaggregat, som användas för leveransen på rationellt sätt, varmed menas, att för leveransen till Norrköping använd turbin levererar sin maximala effekt, när överskott på vatten råder, och levererar den effekt, som motsvarar bästa verkningsgrad, när brist på vatten föreligger. Den effekt, som totalt skall tillhandahållas Bolaget, minskas med det effektbelopp, som för Norrköping rekvirerats, och det antal kilowattimmar, som totalt skall tillhandahållas Bolaget, minskas med det antal kilowattimmar, som uttagits av Norrköping, dock icke med mer än högst 1.1 × det antal kilowattimmar, som rekvirerats för Norrköping.

§ 7.

Bidrag till ledningar och mätningssanordningar.

Styrelsen erlägger den 2 januari 1931 till Bolaget ett belopp av tjugotusen (20,000) kronor, utgörande bidrag till de anläggningskostnader, Bolaget åsamkas för ledningar mellan Nykvarns och Odenfors kraftstationer samt för anordningar, avsedda att möjliggöra kontroll i Odenfors kraftstation av Bolagets uttagning av kraft från Styrelsen vid Nykvarn.

§ 8.

Bolagets personal i Nykvarn.

Styrelsen åtager sig att bereda anställning i sin tjänst åt maskinisterna C. L. Lengqvist, Anders Edv. Andersson och Ture Gunnar Nylén, nu tjänstgörande i Nykvarns kraftstation.

Denna personal skall av Styrelsen övertagas mot oförminskade löneförmåner. Bolaget skall den 2 januari 1931 till Styrelsen överlämna ett belopp av tiotusen (10,000) kronor att av Styrelsen användas för fyllnadspensioner åt den övertagna personalen.

§ 9.

Överlåtelse.

Vid eventuell överlåtelse av huvudavtalet äger Bolaget skyldighet att tillse, att detta tilläggsavtal samtidigt överlåtes på samma juridiska person som huvudavtalet.

§ 10.

Huvudavtalets giltighet.

I alla tillämpliga delar gälla huvudavtalets bestämmelser även beträffande detta tilläggsavtal.

§ 11.

Med detta tilläggsavtal nr 1, av vilket två lika lydande exemplar upprättats och utväxlats, förklara vi oss nöjda.

Stockholm den 14 febr. 1930.

Linköping den 14 febr. 1930.

Kungl. Vattenfallsstyrelsen:

Linköpings Elektriska Kraft- och Belysningsaktiebolag:

G. Malm.

A. H. Samuelsson.

W. Borgquist.

Fr. Malm.

/Sven Nordmark.

Bevittnas:

Gösta Lindman.

A. Gustafson.

Bilaga 1 c).

Tilläggsavtal nr 2.

I anslutning till det mellan Kungl. Vattenfallsstyrelsen, här nedan kallad Styrelsen, samt Linköpings Elektriska Kraft- och Belysningsaktiebolag, här nedan kallat Bolaget, träffade avtalet av den 14 februari 1930, här nedan kallat huvudavtalet, samt det därtill hörande tilläggsavtalet nr 1 av samma datum, är följande tilläggsavtal nr 2 träffat rörande kraftleverans.

§ 1.

Tillskotts-kraft.

Styrelsen medgiver Bolaget rätt att utöver den *E-kraft*, som Styrelsen tillhandahåller Bolaget enligt huvudavtalet eller tilläggsavtalet nr 1, successivt

6 månader efter till Styrelsen ställd skriftlig anmälan abonnera *tillskottskraft* (T-kraft, T-effekt, T-energi), intill ettusen (1,000) kilowatt i steg om högst femhundra (500) kilowatt per år. T-kraften tillhandahålles vid Nykvarn vid den i § 3 i huvudavtalet angivna spänningen. Priset på T-kraften och villkoren i övrigt skola — enligt Styrelsens bedömning — vara lika med dem, som vid samma tidpunkt tillämpas eller vid behov skulle tillämpas för nytt kraftabonnemang av någon av städerna Uppsala, Eskilstuna och Södertälje vid kraftleverans av samma slag, som ifrågasättes av Bolaget. Effektaavgiften skall emellertid erläggas för hela den abonnerade T-effekten, oberoende av huruvida den uttages eller ej.

§ 2.

För varje särskild driftvecka, äger Bolaget rätt att efter anmälan uttaga T-kraften som bottenkraft (se bil. I¹ fig. 1) eller som mellankraft med olika läge (se bil. I¹ fig. 2, 3 och 4), eller som toppkraft (se bil. I¹ fig. 5).

Uppmätning av T-kraften.

T-kraften å ena sidan skiljes från E-kraften och Ö-kraften å andra sidan medelst subtraktionsmätare, vilkas subtraktionsgränser inställas på sätt bil. I¹ utvisar.

E-kraft och Ö-kraft särskiljas enligt bestämmelserna i huvudavtalet resp. tilläggsavtal 1.

§ 3.

Bolaget äger icke rätt att utanför det å bil. II² med röda linjer begränsade området direkt eller indirekt tillhandahålla den av Styrelsen levererade T-kraften annat än efter särskild skriftlig överenskommelse med Styrelsen.

Bolagets distributionsområde.

§ 4.

Vid eventuell överlåtelse av huvudavtalet äger Bolaget skyldighet att tillse, att detta tilläggsavtal samtidigt överlåtes på samma juridiska person som huvudavtalet.

Överlåtelse.

§ 5.

I alla tillämpliga delar gälla huvudavtalets bestämmelser även beträffande detta tilläggsavtal.

Huvudavtalets tillämplighet.

§ 6.

Detta tilläggsavtal upphör att gälla den 1 januari 1951.

Giltighet.

§ 7.

Med detta tilläggsavtal nr 2, av vilket två lika lydande exemplar upprättats och utväxlats, förklara vi oss nöjda.

Stockholm den 14 febr. 1930.

Linköping den 14 februari 1930.

Kungl. Vattenfallsstyrelsen.

Linköpings Elektriska Kraft- och Belysningsaktiebolag.

G. Malm.

A. H. Samuelsson.

W. Borgquist.

Fr. Malm.

/Sven Nordmark.

Bevittnas:

Gösta Lindman.

A. Gustafson.

¹ Bil. I här utesluten.

² Bil. II här utesluten.

Bilaga 2.

A v t a l

mellan Kungl. Vattenfallsstyrelsen, nedan kallad Styrelsen, å ena sidan, samt direktören Otto Torell, advokaten Torsten Setterberg och bankdirektören Nils Brolén, nedan kallade Säljarna, å andra sidan, rörande överlåtelse av aktiemajoriteten i Motala Ströms Kraftaktiebolag, nedan kallat Kraftbolaget.

§ 1.

Säljarna försälja till Styrelsen 1,225 st. aktier i Kraftbolaget, vars aktiestock utgör 2,347 st.

Med köpet följer utdelningskupong å aktierna för tiden fr. o. m. den 1 januari 1930.

§ 2.

Köpeskillingen för varje aktie utgör *Ettusenfemhundra nittio (1,590) kronor* per aktie.

§ 3.

Säljarna äro berättigade att erhålla utdelning med 70 kronor per aktie för år 1929.

§ 4.

Köpelikviden för aktierna skall mot utlämnande av desamma, in blanco transporterade, jämte kuponger erläggas till Säljarna, så snart likviden på grund av innehållet av Kungl. Maj:ts beslut i ärendet kan av Styrelsen fullgöras, dock senast den 1 augusti 1930.

Samtidigt med köpeskillingens erläggande skall Styrelsen utbetala ränta å densamma efter 5 % om året, räknat fr. o. m. den 1 januari 1930, tills betalning sker.

Säljarna förbinda sig att vid överlämnande av aktierna bifoga bevis om att samtidigt Kraftbolagets styrelseledamöter och revisorer jämte suppleanter samt verkställande direktör ställa sina platser till förfogande.

§ 5.

Styrelsen förklarar, att överlåtelsen av aktiemajoriteten icke skall innebära någon ändring beträffande den hos Kraftbolaget fast anställda personalens anställningsförhållanden. De pensioner och understöd, som årligen beviljats av Kraftbolagets styrelse, skola fortfarande utgå enligt hittills tillämpade grunder.

§ 6.

Styrelsen förbinder sig att på samma villkor, som gälla för Säljarna, inlösa övriga aktier i Kraftbolaget, om de hembjudas före 1930 års utgång. Likvid skall i så fall erläggas senast 14 dagar efter hembjudandet, dock tidigast å den dag, då likvid erlägges för Säljarnas aktier.

§ 7.

Säljarna förbinda sig genom undertecknandet av detta avtal att gentemot Styrelsen ansvara för *dels* att Kraftbolagets balansräkning för år 1928 rik-

tigt och fullständigt upptager alla bolagets skulder och borgensförbindelser, dels ock att bolagets rörelse för tiden fr. o. m. den 1 januari 1929 till dess i anledning av denna aktieförsäljning ny styrelse blivit utsedd bedrivits och kommer att bedrivas på ett med bolagets fördel förenligt fullt affärsmässigt sätt och att bolaget under samma tid icke ingått eller ingår några bolagets rörelse ovidkommande förbindelser.

§ 8.

Skulle Kungl. Maj:t icke finna skäligt godkänna detta avtal eller har dylikt godkännande icke erhållits senast den 1 juli 1930, är detta avtal förfallet och utan verkan.

Stockholm den 31 januari 1930.

Kungl. Vattenfallsstyrelsen
G. Malm.

Otto Torell.

Nils Brölén.

Torsten Setterberg.

W. Borgquist.

Bevittnas:

Fr. Malm.

Sven Nordmark.